

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

dr Wioletta Hajduk-Gawron
Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną

Co kryje się w parkach narodowych?

Odbiorcy:

Klasy, w których część uczniów i uczennic ma zróżnicowaną biografię językowo-kulturową i edukacyjną. Uczniowie z **doświadczeniem migracyjnym / język polski jako drugi/odziedziczony/ język polski jako język edukacji szkolnej.**

Wiek: 9–11 lat, szkoła podstawowa

Czas: 90 minut (2 x 45 minut).

2. Tematyka i temat

Parki narodowe w Polsce i na świecie, przedmioty przyrodnicze / geografia / nauczanie zintegrowane / edukacja wczesnoszkolna, słownictwo dotyczące ukształtowania terenu, nazwy zwierząt i roślin / wiedza o Polsce

Temat zajęć: Co kryje się w parkach narodowych?

3. Uzasadnienie podjętego tematu i słowa kluczowe

Rola parków narodowych i drzew w światowym ekosystemie na przykładzie parków w Polsce. Zajęcia mają na celu przede wszystkim uświadomienie potrzeby dbania o otaczający nas świat, wzmocnienie postawy świadomego korzystania z zasobów naturalnych jakim są drzewa.

4. Cele edukacyjne zaprojektowanych zajęć

Cele ogólne:

- wprowadzenie/poszerzenie zasobu informacji o parkach narodowych w Polsce i na świecie,
- rozwijanie umiejętności rozumienia tekstu pisanego oraz słuchania ze zrozumieniem.

Poznawcze:

uczeń:

- zna pojęcie „parki narodowe”,
- zna parki narodowe w Polsce i na świecie,
- wie, dlaczego parki narodowe spełniają ważną rolę w równowadze ekosystemu.

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Kształcące:

uczeń:

- potrafi wyszukiwać w tekście określonych informacji,
- poszerza słownictwo związane ze światem roślin i zwierząt.

Wychowawcze:

uczeń:

- angażuje się w działalność na rzecz ochrony środowiska,
- dba o swoje otoczenie,
- pragnie pielęgnować rośliny, wiedząc, że są one naturalnym elementem świata człowieka,
- potrafi funkcjonować w myśl idei *zero waist*,
- potrafi pracować w zespole.

5. Metody pracy:

- dyskusja
- pogadanka heurystyczna
- praca grupowa
- metoda projektu/ podejście zadaniowe

6. Forma pracy uczniów:

- praca zbiorowa
- praca w mniejszych grupach / w parach
- samodzielna praca z tekstem

7. Materiały, środki i pomoce dydaktyczne:

Filmik edukacyjny, fragmenty bloga podróżniczego, plakat, fotografie, teksty literackie

8. Literatura

Literatura przedmiotowa:

Woldańska-Płocińska O., 2019, *Śmieciogród*, Papilon, s.22.

Mizielińska A., Mizieliński D., 2020, *Którędy do Yellowstone? Dzika podróż po parkach narodowych*, Dwie Siostry, s. 52-53.

Literatura podmiotowa:

Gębal P., Majcher-Legawiec U., 2016, *W stronę inkluzji uczniów z doświadczeniem migracyjnym. Nauczanie języka polskiego jako drugiego w świetle rozwoju glottodydaktyki i glottopedagogiki międzykulturowej*, w: A. Młynarczuk-Sokołowska, U. Namiotko, J.

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Nikitorowicz (red.), *Edukacja w warunkach wielokulturowości. Konteksty społeczno-metodyczne*, Wydawnictwo Naukowe KATEDRA, s. 188–213.

Hajduk-Gawron W., 2018, *Uczniowie cudzoziemscy w polskim systemie edukacyjnym - doświadczenia śląskich szkół z perspektywy osób przyjmowanych i środowiska przyjmującego*, „Postscriptum Polonistyczne”, nr 2, s. 187–203.

Edukacja wobec migracji. Konteksty glottodydaktyczne i pedagogiczne, 2018, red. P.E. Gębał, Księgarnia Akademicka.

Ku wielokulturowej szkole w Polsce. Pakiet edukacyjny z programem nauczania języka polskiego jako drugiego dla I, II, III etapu kształcenia. Warszawa 2010 (praca zbiorowa, publikacja dostępna online <http://www.wlaczpolske.pl/wielokulturowaszkoła.pdf>)

Przebieg lekcji

Część pierwsza

Nauczyciel zadaje uczniom pytania: Czy byli kiedyś w parku narodowym? Co to jest park narodowy? Uczniowie wspólnie uzupełniają wyświetloną definicję pojęcia „parki narodowe” (załącznik 1).

Propozycje kolejnych pytań:

Czy znają nazwy parków narodowych w Polsce lub w innych krajach? Czy wiedzą, ile jest parków narodowych w Polsce? Po takim wprowadzeniu nauczyciel zapowiada oglądanie krótkiego filmiku na temat parków narodowych w Polsce.

Część druga (25 minut)

Nauczyciel prezentuje pytania (wyświetla lub zapisuje na tablicy, w załączniku 2), na które uczniowie odpowiedzą po obejrzeniu krótkiego filmu o parkach narodowych w Polsce (link w załączniku).

Pytania z odpowiedziami:

1. Czego nie wolno robić w parku narodowym? (nie wolno schodzić z wyznaczonych szlaków, nie wolno zrywać roślin, nie wolno dokarmiać zwierząt, nie wolno śmiecić)
2. Co wolno robić w parku?

Wolno podziwiać przyrodę.

3. Gdzie znajdują się wydmy?
  - a) nad morzem b) w górach c) nad jeziorem
4. Jaki kolor mają skały w Ojcowskim Parku Narodowym?
  - a) szary b) czarny c) biały
5. Jakie zwierzę mieszka w Białowieskim Parku Narodowym?

The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe. This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

- a) żubr b) nietoperz c) bóbr
6. Ile parków narodowych jest w Polsce?
a) 23 b) 13 c) 30

Nauczyciel rozdaje wydrukowane materiały lub wyświetla na tablicy: blog podróżniczy NA SZLAKU (załącznik 3), a następnie prosi uczniów o przeczytanie tekstu (w ciszy lub na głos w zależności od umiejętności uczestników zajęć.) Uczniowie wspólnie z nauczycielem wykonują zadania A, B, C, D i E. Nauczyciel może wskazywać konkretne osoby lub uczniowie zgłaszają się do odpowiedzi. Ważne jest, aby odpowiedź, której udzieli uczeń była wskazana w tekście. Nauczyciel może zadać pytanie: W którym miejscu w tekście znalazłaś/znalazłeś tę informację?

To ćwiczenie uświadamia uczniom wartości poznawcze parków narodowych, młodzi odbiorcy odkrywają nazwy zwierząt i kształty liści najczęściej spotykanych drzew w parkach.

Część trzecia

Proponowane wprowadzenie do następnej części zajęć:

W parkach narodowych mieszka wiele gatunków zwierząt, roślin i drzew. Jakie gatunki drzew zapamiętaliście z tekstu? Dlaczego ludzie potrzebują takich parków? Co dają ludziom drzewa? Uczniowie podają różne odpowiedzi. Nauczyciel może wspomnieć o znaczeniu niektórych drzew w kulturze Słowian:

Propozycja komentarza nauczyciela:

LIPA – w kulturze Słowian (Słowianie to grupa ludzi, którzy mieszkają na przykład w takich państwach jak: Polska, Rosja, Białoruś, Ukraina, Czechy – to państwa we wschodniej, środkowej i południowej Europie oraz w północnej części Azji) była uważana za święte drzewo. Ludzie często sadzili ją przy domach, ponieważ dawała cień i chroniła przed uderzeniem pioruna. Niektóre lipy są pod ochroną jako pomniki przyrody. Nazwa miesiąca *lipiec*, pochodzi od tego, że w tym właśnie czasie kwitną lipy. W Polsce lipy rosną prawie wszędzie, to bardzo popularne drzewo, z jego kwiatów pszczoły wytwarzają zdrowy dla człowieka miód. O tym drzewie we fraszce (wierszu) *Na lipę* pisał w XVI wieku Jan Kochanowski – znany polski pisarz

Gościu, siądź pod mym liściem, a odpoczni sobie!

Nie dojdzie cię tu słońce, przyrzekam ja tobie (...)

Czy znacie jakieś drzewa, które są ważne dla różnych grup ludzi na świecie?

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Nauczyciel zadaje pytanie: Co można zrobić z drzewa?

Proponowany komentarz nauczyciela: Ludzie wycinają drzewa, aby zbudować domy i inne budynki, ogrzać je lub wykonać przedmioty codziennego użytku. Drzewa są nam potrzebne, dlatego nie można ich tylko wycinać, trzeba też zadbać o to, aby na naszej planecie ich nie zabrakło. Co można zrobić?

Uczniowie podają różne propozycje.

Nauczyciel prezentuje pytania oraz (wyświetla na tablicy, link w załączniku) plakat promujący akcję **PRZYJDŹ, POSADŹ DRZEWO!**

Po wykonaniu tego ćwiczenia nauczyciel zadaje pytania:

Czy kiedyś braliście udział w podobnych akcjach? Czy podobne akcje organizowane są/były w innym kraju, może w kraju, w którym mieszkaliście? Jeśli tak, to opowiedzcie o nich koleżankom i kolegom.

Celem tego zadania jest uświadomienie uczniom, że działania człowieka mogą mieć destrukcyjny wpływ na przyrodę, ale człowiek może dbać o środowisko na różne sposoby.

Część czwarta, projektowa (do realizacji podczas lekcji lub praca samodzielna uczniów poza szkołą):

Nauczyciel proponuje uczniom wykonanie dwóch zadań (do wyboru). Uczniowie dzielą się na pary lub na trzy- czteroosobowe grupy. Projekt może być samodzielną formą pracy uczniów poza szkołą lub może być wykonany na zajęciach w szkole. W zależności od wyboru nauczyciel rozdaje arkusze papieru, kredki, farby oraz przedstawia zadania:

1. Chcecie, aby wokół waszej szkoły było więcej zieleni – drzew, krzewów, kwiatów. W grupie wymyślcie, jak to zorganizować, zaproponujcie tytuł akcji, zaprojektujcie plakat informacyjny podobny do plakatu akcji **PRZYJDŹ, POSADŹ DRZEWO!**
2. Narysujcie mapę terenu wokół waszej szkoły i zaplanujcie, gdzie można posadzić nowe drzewa lub krzewy i kwiaty. Narysujcie te rośliny, pokolorujcie i podpiszcie je.

Część piąta

Prezentacja plakatów i projektów zagospodarowania terenu wokół szkoły. Projekty uczniów powinny być podpisane i zaprezentowane w miejscu przeznaczonym na wystawę prac uczniów.

Część szósta

Nauczyciel wyświetla fotografię bambusa (dostępną w przeglądarce internetowej) i zadaje pytania:

Czy bambus to drzewo? Czyim pożywieniem jest bambus? Co można zrobić z bambusa?

Propozycje odpowiedzi uczniów można zapisywać na tablicy.

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Następnie nauczyciel wyświetla na tablicy lub rozdaje uczniom fragment książki *Śmieciogród* s. 22 (w załączniku). Uczniowie czytają na głos fragment, a następnie uzupełniają tabelkę.

Czego dowiedziałas / dowiedziałeś się o bambusie? Opowiedz o tym.

Wiedziałam / wiedziałem, że...	Nie wiedziałam / Nie wiedziałem, że...

Opcjonalnie, w zależności od poziomu zaangażowania uczniów oraz możliwości czasowych i językowych:

nauczyciel prezentuje/wyświetla fragment książki *Którędy do Yellowstone?* (s. 52–53) dotyczący lasów bambusowych (w załączniku).

Część projektowa:

Nauczyciel zadaje pytanie:

Jakie niepotrzebne przedmioty można wykorzystać, aby zrobić z nich inne, dać im drugie życie, aby ich nie wyrzucać i nie kupować nowych, na których wyprodukowanie potrzebne jest drzewo lub inne surowce?

Nauczyciel wcześniej przynosi lub prosi uczniów o przyniesienie słoików, starych džinsów, koralików z zepsutych naszyjników, pojemniki po jogurtach. Nauczyciel proponuje wykonanie pojemnika na kredki/ długopisy, który uczniowie mogą mieć (w zależności od warunków) na swoim biurku w domu lub w szkole. Samodzielne wykonanie przedmiotów, a potem ich użytkowanie wzmacnia w uczniach postawę w myśl idei *zero waist*.

12. Załączniki

Link do filmiku **Parki narodowe w Polsce**

<https://www.youtube.com/watch?v=4wHE7h58P0M>

Link do mapy Polski z zaznaczonymi parkami narodowymi

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5a/ParkinarodowePL.png>

Link do plakatu akcji Przyjdź! Posadź drzewo!

<https://www.wroclaw.pl/go/wydarzenia/rozrywka/13617-sadzenie-drzew-w-parku-tysiaclecia>

Fragment książek *Śmieciogród* i *Którędy do Yellowstone?*

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*